

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2023

Dominik Hochel

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Luhanská a Doněcká lidová republika jako kvazistáty?

Dominik Hochel

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

Luhanská a Doněcká lidová republika jako kvazistáty?

Dominik Hochel

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Luhanská a Doněcká republika jako kvazistáty?“ zpracoval samostatně a použil jsem pouze zdroje uvedené v seznamu literatury.

Plzeň, duben 2023

Dominik Hochel

Poděkování:

Rád bych poděkoval doc. PhDr. Vladimíru Naxerovi, Ph.D. za odborné vedení, kterého se mi od něj dostalo během psaní mé práce. Moc mu děkuji za čas, který mi věnoval, za rady které mi pomohly tuto práci vytvořit, a především za jeho trpělivost. Dále bych rád poděkoval své rodině a přátelům za podporu, které se mi od nich během studia dostalo.

Obsah

1 Úvod	7
2 Kvazistáty: Konceptuální rámec	10
3 Samozvané donbaské republiky	17
4 Luhanská a Doněcká lidová republika jako kvazistáty?	21
5 Závěr	33
Literatura	35
Resumé	45
Přílohy	46

1 Úvod

Doněcká a Luhanská lidová republika jsou územní celky, které vznikly v roce 2014, kdy zde ozbrojení separatisté vyvolali referendum o odtržení se od Ukrajiny. Tato referenda Evropská unie společně se Spojenými státy americkými prohlásila za nezákonná. Mezinárodně se těmto subjektům dostalo uznání teprve 22. února 2022 od Ruské federace, nebudeme-li počítat to, že již předtím byly uznávány pouze jinými, jim podobnými entitami bez mezinárodního uznání, jako je například Jižní Osetie (Hoch – Souleimanov 2012). Od té doby se status těchto území opět změnil, jelikož 30. září 2022 Vladimír Putin rozhodl o začlenění Doněcké a Luhanské republiky k Ruské federaci. Začlenění samozvaných republik k Rusku vytváří časový úsek, ve kterém se budu pohybovat, jelikož od té doby nelze považovat Doněckou nebo Luhanskou republiku za samostatné územní entity. Cílem mé práce bude tedy odpovědět na otázku, zda se mezi lety 2014 a 2022 Luhanská a Doněcká republika daly klasifikovat jako kvazistáty.

Abych odpověděl na položenou otázku, má práce představí definiční znaky kvazistátů. Definice kvazistátu, kterou v této práci využiji, je představena v díle Pála Kolstøho (Kolstø 2006). Ačkoliv existuje více způsobů, jak je možné definovat kvazistát, vybral jsem si právě jeho práci, a to z důvodu jasně daných definičních znaků, díky kterým lze přesně určit, zda se donbaské republiky daly během své samostatné existence považovat za kvazistáty.

Co to tedy je kvazistát? Ačkoliv pojem kvazistát existuje přes třicet let, stále je jeho přesná definice předmětem odborných debat. Z tohoto důvodu v první kapitole představím dva hlavní názorové proudy, které vnímají pojem kvazistát odlišně.

První definicí bude ta, kterou představil Robert H. Jackson. Ten v roce 1987 ve svém článku prezentuje pohled, který vymezuje kvazistát jakožto územní celek, kterému se dostalo mezinárodního uznání, ale je slabý, není schopen plnit

základní funkce státu a je prolezlý korupcí (Jackson 1987: 526-527). To znamená, že Jackson definuje kvazistát, jakožto entitu, která postrádá vnitřní suverenitu. Tyto státy nachází Robert H. Jackson především v období dekolonizace na území Afriky.

Druhý názorový proud je ten, který představuje již zmíněný norský profesor zabývající se postsovětským prostorem, Pål Kolstø. Kolstø definuje kvazistát jako samozvanou vládou fakticky ovládané území, které nenabýlo mezinárodního uznání a tento stav mezinárodního neuznání trvá minimálně dva roky (Kolstø 2006: 749-750). Tudíž, narozdíl od Jacksona, Kolstø definuje kvazistát jako entitu postrádající vnější suverenitu. Příkladem takového kvazistátu uvádí Pål Kolstø ve své práci například Podněstří (Kolstø 2006: 750). Dále Kolstø představuje pět opěrných bodů kvazistátů, o které se tyto entity opírají, a díky kterým jsou schopné fungovat bez mezinárodního uznání. Posledním tématem, kterému se Pål Kolstø ve své práci věnuje, je zánik kvazistátů.

Druhá kapitola představí historii donbaského regionu po rozpadu Sovětského svazu. Zmíním specifika tohoto regionu. Například vysvětlím, jak se tato část Ukrajiny stavěla k Euromajdanu a jak tyto protesty přispěly k zesílení separatistických tendencí, které měly za následek vznik Doněcké a Luhanské lidové republiky. Dále se v této části mé práce pokusím zjistit, zda separatistické tendence v Luhanské a Doněcké oblasti podporovala většina obyvatel těchto regionů nebo se jednalo pouze o ozbrojenou minoritu. Tato kapitola má za cíl představit daný region pro lepší pochopení celé problematiky týkající se samozvaných republik.

Třetí kapitola bude nejzásadnější částí mé bakalářské práce. Základem této kapitoly budou definiční body Pála Kolstøho, které budou představeny v první kapitole. Dalším stěžejním prvkem této kapitoly bude pět opěrných bodů kvazistátů. Tato kapitola bude obsahovat podrobnější informace o samozvaných republikách, jako například úroveň státního aparátu vytvořeného separatisty.

Jelikož obě donbaské republiky už nejsou samostatné entity a jako takové zanikly svým připojením k Ruské federaci, bude poslední část této kapitoly věnována způsobu zániku kvazistátů dle Kolstøho definičního rámce.

První kapitola zaměřená na konceptuální rámce kvazistátů bude vycházet z děl Pála Kolstøho a Roberta H. Jacksona. U Pála Kolstøho se zaměřím na jeho článek z roku 2006. V tomto článku se vymezuje proti definici představené Jacksonem. Vytváří hlavní definiční body kvazistátu, představuje jejich body, o které se samotná existence kvazistátu opírá a jak kvazistát jako entita zaniká. V této kapitole se dále objeví díla autorů zabývajících se pojmy jako jsou stát, national-building nebo vojenská moc.

Druhá kapitola, zaměřená na základní informace týkající se donbaského regionu a důvodu vzniku separatistických tendencí v tomto ukrajinském regionu, bude využívat informace primárně z odborných článků, které se zabývají problematikou týkající se složením obyvatelstva na východě a jihu Ukrajiny, oproti ostatním částem této východoevropské země. Články v této kapitole mi zodpoví otázku, zda většina obyvatel Donbasu podporovala separatisty nebo se jednalo pouze o militatní menšinu, která separaci od Ukrajiny prosadila.

Ve třetí kapitole budu čerpat z článků, které pojednávají o tom, jak se žilo v Doněcké a Luhanské lidové republice během jejich existence. V této části práce bude například článek zaměřující se na to, jak vlády v jednotlivých separatistických lidových republikách podporovali militarizaci dětí už na základních školách nebo jak se vlády těchto entit snažily o vzkříšení ducha Sovětského svazu.

2 Kvazistáty: Konceptuální rámec

V první kapitole mé bakalářské práce představím dva hlavní názorové proudy, které nám vysvětlují konceptuální rámce kvazistátů. Jak již je zmíněno v úvodu, jedná se o definice kvazistátů, které vytvořili Robert H. Jackson a Pål Kolstø. Oba dva představili vlastní pohled na to, co to je kvazistát, který se u obou vědců liší.

Ještě předtím, než se pustím do představení těchto dvou konceptuálních rámců kvazistátů, chtěl bych uvést, co je vlastně stát a jaké musí splňovat podmínky, aby se o onom územním celku dalo hovořit jako o samostatném moderním státu. Max Weber například ve své knize *Economy and Society* píše, že lze definovat stát na základě různých charakteristik. Mezi tyto charakteristiky patří, že stát je spravován úředníky, kteří dohlížejí na dodržování právního řádu, kterému sami podléhají. Další charakteristikou je, že tento právní řád podléhá změně legislativy a poslední charakteristikou, a ta je podle Webra vůbec nejdůležitější, má stát monopol na legitimní použití násilí na svém území (Weber 1978: 56).

Další, řekl bych obecnější definice státu, je popsána v Montevidejské konvenci o právech a povinnostech států. Jedná se o úmluvu podepsanou v roce 1933 v uruguayském městě Montevideu na 7. mezinárodní konferenci amerických států. Stát podle této konvence musí mít stále obyvatelstvo, definované území, vládu schopnou prosazovat svou moc na svém území a mezinárodní uznání (Grotenhuis 2016: 25).

První úhel pohledu, kterým lze vnímat kvazistát je ten představený Robertem H. Jacksonem. Robert H. Jackson svůj konceptuální rámec představil poprvé ve svém článku pro časopis *International Organization*, který nese název *Quasi-States, Dual Regimes, and Neoclassical Theory: International Jurisprudence and the Third World* a vznikl v roce 1987. V této práci Jackson zmiňuje pojem kvazistát ve spojitosti s dekolonizací Afriky. Podle něj nově vzniklé africké země postrádaly charakteristiky, které si spojujeme s moderním státem. Mezi problémy těchto zemí patřilo například, že státní úřady měly nejasně specifikované pravomoce, vláda byla neefektivní a zkorumpovaná, společnost byla silně etnicky rozdělená a stát nebyl schopen kontrolovat většinu území daného státu (Jackson 1987: 527-528).

Další práce, ve které se Jackson zabývá kvazistáty je kniha z roku 1990, která nese název *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third*

World. V této knize přesněji specifikuje, co to vlastně kvazistát je. Opět při tom používá postkoloniální africké země jako příklady. Kvazistát zde popisuje jakožto entitu, která má stejná práva a povinnosti na venek, jako každý jiný suverénní stát (*juridical statehood*), ale zároveň zatím nemá vnitřní autoritu a postrádá institucionální funkce typické pro moderní suverénní stát (postrádá *empirical statehood*). Široké obyvatelstvo postrádá výhody, které žití v samostatném státě nabízí, jelikož kvazistát, definován Jacksonem, tyto výhody nabízí pouze úzké skupině elit. Tyto státní entity, tudíž, dle Jacksona, existují pouze na základě mezinárodního uznání. Naopak vnitřní suverenitu musí z velké části stále budovat. Dále Jackson ve své knize zmiňuje, že dalším definičním znakem kvazistátu je přijímaná pomoc od ostatních mezinárodních hráčů, kteří se snaží urychlit jejich vývoj. Dále platí, že kvazistáty mají problém s respektováním lidských práv a s myšlenkou právního státu (Jackson 1990: 21-22).

Jacksonova definice tudíž klasifikuje jako kvazistát většinu postkoloniálních států Afriky, jelikož s těmito problémy se po nabití suverenity potýkala skoro každá africká země, ať už v menší, či větší míře. Podle Lindy Piknerové je sice takový přístup možný, ale matoucí, jelikož, jak jsem již zmínil, díky němu spadají do kategorie kvazistátů téměř všechny dekolonizované státy, ačkoliv mezi nimi existují značné rozdíly (Piknerová 2009: 266).

Jackson je jediný, kdo definuje kvazistát nedostatkem vnitřní suverenity. Ostatní autoři používají pro tento nedostatek státního subjektu jiné pojmy, které mají velice podobnou definici jako kvazistát Jacksonova typu. Mezi takové termíny řadíme *failing state*, *failed state* nebo *collapsed state* (Piknerová 2009: 266). Všechny tři termíny vycházejí z toho, že zkoumané útvary mají omezenou vnitřní suverenitu a neplní funkce, které by stát plnit měl a pouze, jak již jejich anglický název napovídá, popisují stát v různých fázích rozpadu. Dalším rozdílem je, že autoři pracující s těmito termíny se nezaměřují pouze na africké státy vzniklé v období dekolonizace, jako je tomu u Roberta H. Jacksona, ale jsou schopni postihnout i mimoafrické oblasti (Piknerová 2009: 267). Těmito autory jsou například Naom Chomsky (Chomsky 2006), Patrick Stewart (Stewart 2007) nebo Adam D. Morton (Morton 2005).

Dalším konceptuálním rámcem je ten, který ve svém článku představil Pål Kolstø (Kolstø 2006). V tomto článku zmiňuje již představenou kritiku Jacksonova konceptuálního rámce, který hází v podstatě všechny africké postkoloniální země do jednoho pytle, ačkoliv si tyto země prošly různými situacemi, které se často nedají srovnávat. Zároveň upozorňuje na další problém, který jsem zmínil výše, a

to ten, že se jeho termín kvazistát pro jím popsanou deviantní formu státu neuchytil u širší veřejnosti a častěji se v tomto kontextu používá termín *failed state* nebo dokonce *weak state*.

Kolstø dále zmiňuje, že již před vydáním svého článku stále více vědců začalo používat termín kvazistát k popsání deviantní formy státu, který nemá vnější suverenitu. Jako příklady uvádí texty Gaila Lapiduse, Pavla K. Baeva, Roberta Bridge nebo Svante Cornella (Kolstø 2006:725).

Aby byla státní entita nazvána Pálem Kolstøem kvazistát, musí splňovat tři podmínky. První podmínkou je, aby ovládala většinu území, které si přivlastňuje. To znamená, že více než polovina území je pod kontrolou separatistů daného kvazistátu. Druhou podmínkou je snaha o získání mezinárodního uznání, kterého se této entitě nedostává a poslední podmínkou je, aby tento stav přetrval po dobu dvou let (Kolstø 2006: 725-726). Výhodou těchto kritérií je, že narozdíl od konceptuálního rámce, který představil Robert H. Jackson tyto body splňuje pouze několik entit.

První podmínkou, která říká, že by kvazistát měl kontrolovat více než polovinu území, které si přivlastňuje v podstatě vylučuje kvazistáty, které jsou příliš slabé na to, aby byly schopné kontrolovat většinu své rozlohy. Zároveň většinová kontrola nad proklamovným územím by měla být zárukou, že s tímto stavem souhlasí alespoň většina obyvatelstva, která podporuje separatistickou vládu této entity.

Druhá podmínka týkající se mezinárodního neuznání je zásadní v Kolstøho pojetí kvazistátu. Troufl bych si říct, že se jedná dokonce o nejdůležitější podmínku, jelikož jeho celý definiční rámec stojí a padá na tomto nedostatku, kterým tyto entity disponují. Každý kvazistát se snaží, aby se mu mezinárodního uznání dostalo, čímž by se z kvazistátu stal plnohodnotný stát. Posledním kvazistátem, kterému se to povedlo bylo Kosovo v roce 2008. Jak ale zmíním v pozdější části mé práce, existují i jiné způsoby, jak kvazistát může přestat existovat.

Poslední podmínka, která stanovuje minimální období, po které musí kvazistát existovat, stejně jako první podmínka, vylučuje slabé entity. Entity, které nevydrží existovat alespoň dva roky jsou slabé nebo nemají dostatečnou oporu v obyvatelstvu. Příkladem takové entity, která neexistovala ani dva roky je Azavad, který vyhlásil nezávislost na Mali v roce 2012 a v roce 2013 existovat přestal.

Většina kvazistátů definovaných prostřednictvím Kolstøho rámce lze najít v postsovětském prostoru. Rozpad SSSR, ale není jediný příklad rozpadu země, který znamenal nárůst počtu kvazistátů. Další kvazistáty začaly vznikat například po rozpadu Jugoslávie. Mezi kvazistáty vzniklé v tomto období a v postsovětském prostoru lze zařadit Podněstří, které okupuje území patřící dle mezinárodního práva Moldavsku a Náhornokarabašskou republiku (někdy také známou pod názvem Republika Arcach), která se rozkládá na území oficiálně patřícímu Azerbajdžánu. Dalšími kvazistáty jsou Jižní Osetie a Abcházie rozkládající se na území Gruzie nebo Republika Srpska. Posledním kvazistátem na území Evropy je kvazistát, který narozdíl od ostatních nesouvisí s rozpadem SSSR nebo Jugoslávie. Jedná se Severokyperskou tureckou republiku, která vznikla v roce 1983 na základě obsazení severní části Kyperského ostrova tureckými jednotkami pod záminkou ochrany turecké menšiny žijící na ostrově. V Africe existuje pouze jeden kvazistát Kolstøho typu, a to je Somaliland.

Tyto kvazistáty naplňují všechny tři definiční znaky představené Pållem Kolstøem, ale existují také případy, které nejsou zcela jasné. Příkladem takového kvazistátu je podle Kolstøho například Saharská arabská demokratická republika, která je známa jako Západní Afrika. Ta kontroluje pouze jednu třetinu svého území a zbytek je kontrolován Marokem, tudíž nesplňuje pravidlo o většinové kontrole svého území, které si přivlastňuje (Kolstø 2006: 726).

Specifickým příkladem je Taiwan, který je dnes mezinárodně uznáván pouze třinácti státy na světě (World population review 2023). Ten podle Kolstøho tvoří vlastní kategorii, jelikož jeho pozice je někde mezi kvazistátem a státem, který nabyl vnější suverenity (Kolstø 2006: 726).

Toto jsou všechno příklady stále existujících kvazistátů, které splňují Kolstøho tři definiční znaky nebo k tomu mají alespoň blízko. V minulosti jsme ovšem schopni najít příklady kvazistátů, kterým se dostalo mezinárodního uznání, a tudíž se z nich staly plnohodnotné moderní státy. Jako příklad lze uvést Eritreu, která se odpojila od Etiopie v roce 1993.

Kolstø ve svém článku zmiňuje také fakt, že většina kvazistátů jsou chudé a většina z nich se potýká s ekonomickými problémy. Příčin těchto problémů je podle Kolstøho vícero. První z nich jsou škody spojené s válkou, která se v drtivě většině případů se vznikem kvazistátu pojí. Dalším důvodem je strach firem investovat své peníze na území kvazistátu, jelikož zde hrozí riziko nedodržení smluv (Kolstø 2006:729). Toto znamená, že se normálnímu obchodu v kvazistátech nedaří. Jedinému obchodu, který však v kvazistátech vzkvétá, je ten

nelegální. Ve většině kvazistátů existuje obrovská šedá ekonomika, na kterou jsou v drtivé většině případů napojeni představitelé kvazistátu, kterým jde veškerý výtěžek na soukromé účty, tudíž ekonomika kvazistátu z tohoto nelegálního obchodu nikterak netěží (Kolstø 2006: 729).

Jak již bylo zmíněno, podle Jacksona jediný důvod, proč kvazistáty stále existují a jsou schopny existovat, je mezinárodní uznání, kterému se jim dostalo a z toho plynoucí mezinárodní pomoc. Jaké důvody tedy spatřuje Kolstø pro pokračující existenci jím definovaných kvazistátů, které mezinárodní uznání postrádají? Kolstø spatřuje pět hlavních důvodů. Jedná se o national-building, vojenskou moc, slabost domovského státu, vnějšího patrona a role mezinárodního společenství (Kolstø 2006: 729-734).

První oporou kvazistátu je national-building. Každý stát má své vlajky, hymny, tradice, historii a národní muzea (Smith 1986: 228). Snaha o vytvoření těchto prvků národní identity platí i pro kvazistáty. Lze rozlišit tři hlavní prvky úspěšného national-buildingu. Prvním prvkem je sjednocující a přesvědčivá ideologie, sjednocení společnosti a fungující státní aparát (Hippler 2005: 7). Kolstø zároveň dodává, že k vytvoření národní identity se používá odsun obyvatelstva jiné etnicity nebo obyvatel s jiným názorem z důvodu zachování homogenity ve společnosti. (Kolstø 2006: 730). Příkladem tohoto odsunu obyvatelstva může být Severokyperská turecká republika, ze které byli etničtí Řekové vystěhováni na jižní část ostrova.

Dalším důležitým prvkem, o který se existence kvazistátu opírá, je vojenská moc. Kvazistáty mají v drtivé většině případů větší vojska než podobně velké suverénní státy. Velký počet vojáků vůči celkové populaci, však znamená nutnost vynaložení větších finančních prostředků, které pak chybí v civilní infrastruktuře (Kolstø 2006:732). Velký počet vojáků samozřejmě nedělá z vojsk kvazistátů sílu, se kterou by měla moderní armáda problém. Problémem je, že ve většině případů kvazistáty vznikají odtržením od domovského státu, který je sám o sobě slabý a zároveň se jim dostává podpory od patronského státu, který je mnohdy podstatně silnější než domovský stát. O obou těchto aspektech budu psát níže.

Jak jsem řekl, Kolstø považuje za důležité pro přežití kvazistátu, aby stát, od kterého se oddělil, byl slabý. Takový stát nazýváme domovským státem. Příkladem takového státu může být Moldavsko, které v podstatě od svého vzniku patří mezi nejchudší země Evropy, a které bylo navíc vnitřně rozdělené. Tyto okolnosti nahráli vzniku Podněsterské moldavské republiky, která existuje od roku 1990.

Relativně velká vojenská moc a relativní slabost domovského státu, však často nestačí k ochraně území, které si kvazistát přivlastňuje. Zde přichází další důležitá věc pro dlouhodobé přežití kvazistátu, o které již padla zmínka. Jedná se o vnějšího patrona, tedy stát, který podporuje kvazistát ať už finančně či materiálně. Příkladem je Rusko, které je patronem pro Podněstří, Abcházii a Jižní Osetii nebo Turecko, které je patronem pro Severokyperskou tureckou republiku. Patronským státem je dále USA, které má pod svým patronátem Taiwan (Kolstø 2006: 733). Luhanské lidové republiky a Doněcké lidové republiky stejně jako například Podněstří jsou pod patronátem Ruské federace.

Poslední důvod nekončící existence kvazistátů v mezinárodním prostředí je podle Kolstøho role mezinárodního společenství. To se podle něj spíše než o vyřešení daného konfliktu, snaží o jeho zmrazení a udržení statu quo (Kolstø 2006: 734). Kolstø si tento postup vysvětluje nízkou prioritou, kterou západní mocnosti těmto konfliktům přikládají.

I přestože tyto body zaručují kvazistátu možnost existence, stále se jedná o deviantní formu státnosti. Kvazistát by ze své podstaty měl být pouze přechodný stav, který nemá být trvalý. Kolstø ve své práci představuje čtyři možné cesty, jak může kvazistát zaniknout.

Prvním způsobem, jak může kvazistát podle Kolstøho zaniknout, je jeho opětovné připojení k domovskému státu. Tento scénář je podle Kolstøho závislý na dvou proměnných. První je ekonomická a vojenská síla domovského státu a druhou reakce silných hráčů v mezinárodním systému (Kolstø 2006: 737).

Další způsob se tolik neliší od toho předešlého, jelikož i v tomto případě se kvazistát spojí s domovským státem, ale tentokrát ve formě federálního uspořádání (Kolstø 2006: 735). Kvazistát, který je příkladem takového způsobu zániku je Čečensko, které původně nechtělo podepsat dokument připojení k Ruské federaci.

Cíl, o který se pokouší v drtivé většině všechny kvazistáty, je získání nezávislosti a mezinárodního uznání. V tomto případě se dá mluvit o vzniku naprosto nového státu v mezinárodním systému. Problémem pro kvazistáty, o kterém Kolstø ve svém článku píše je, že po druhé světové válce se mezinárodní systém pomocí nepsaných pravidel snaží o co nejmenší počet nově vzniklých států v mezinárodním systému (Kolstø 2006: 736). Od druhé světové války existují pouze tři situace, které měly za následek vznik velkého množství nových

samostatných států. Jedná se o dekolonizaci v 60. letech 20. století, o rozpad Sovětského svazu a nakonec o rozpad Jugoslávie (Kolstø 2006: 736).

Kromě připojení kvazistátu zpět k domovskému státu existuje také možnost jeho připojení k patronskému státu. Kolstø ve svém článku píše, že neexistuje příklad tohoto typu zániku kvazistátu (Kolstø 2006: 735). Jelikož je článek z roku 2006 Pål Kolstø v tu dobu nemohl vědět, co se stane v budoucnu na Donbase. To znamená, že připojení Luhanské a Doněcké republiky k Ruské federaci by mohlo být historicky prvním příkladem takového způsobu zániku kvazistátu.

Pět bodů, které spatřuje Kolstø, jakožto stěžejní pro existence kvazistátu společně s jeho třemi definičními znaky jsou důvod, proč jsem si pro splnění cíle mé bakalářské práce vybral právě jeho definiční rámec. Jedná se o lépe uchopitelný koncept, který se více hodí pro tuto práci, než koncept představený Robertem H. Jacksonem, který, jak již bylo zmíněno, do svého konceptu kvazistátu zařadil téměř všechny africké postkoloniální země. Zároveň, jelikož víme jako donbaské republiky skončili, můžeme jejich zánik porovnat s Kolstøm představenými možnostmi konce existence kvazistátů.

3 Samozvané donbaské republiky

Doněcká a Luhanská lidová republika vznikly v dubnu roku 2014 ve východní části Ukrajiny. Tento region se jmenuje Donbas a je významný pro svou průmyslovou infrastrukturu, která se na jeho území nachází. Největším městem, které v regionu leží je město Doněck, které má podle posledních údajů zhruba milion obyvatel, přičemž druhým největším městem v regionu je o něco menší Luhansk, který čítá zhruba čtyřistapadesát tisíc obyvatel (Worldometers 2023). Obě města byla také administrativními centry svých oblastí, které jsou po nich pojmenované. Doněcká oblast byla ještě 1. února 2022 se svými 4 056 405 obyvateli nejlidnatějším regionem Ukrajiny (Statista 2022). Proč se tedy část obyvatel těchto regionů chtěla odtrhnout od Ukrajiny? A byla na straně separatistů většina obyvatel?

Důvodů, proč se chtěla část obyvatelstva odtrhnout od Ukrajiny a podporovala separatisty je několik. Prvním z nich je etnické složení obyvatelstva. Na území Ukrajiny žije velká minorita etnických Rusů. Poslední sčítání lidu, které proběhlo na území Ukrajiny je z roku 2001 a další je plánováno na rok 2023 (D'Anieri 2022). Z tohoto průzkumu vyplývá, že v Doněcké oblasti žilo v té době 38,2 % etnických Rusů, v Luhanské oblasti podíl Rusů činil 39 % a v autonomní republice Krym činil podíl ruského obyvatelstva dokonce 58,3 %. Výsledky tohoto průzkumu dále stanovují, že etničtí Rusové mají 17,3% podíl na celkové populaci Ukrajiny. (State Statistics Committee of Ukraine 2001). Dále z průzkumu celkově vyplývá, že v jednotlivých jižních a východních oblastech Ukrajiny tvoří zhruba 20 % obyvatelstva etničtí Rusové. Naopak v jednotlivých západních a centrálních oblastech země nepřekračuje tento podíl 10 %. První ukázkou tohoto rozdělení na východ a západ Ukrajiny se staly prezidentské volby v roce 1994, kde ve východních a jižních regionech vítězili kandidáti, od kterých si jejich voliči slibovali blízké vztahy s Ruskem (Pop-Eleches – Robertson 2018: 107). Dalším příkladem separatistických tendencí je referendum z roku 1994, které se konalo v Luhanské a Doněcké oblasti. Z výsledku tohoto referenda bylo patrné, že silná část donbaského obyvatelstva si přeje federalizaci Ukrajiny (Flynn 1996: 346).

Rozdělení na východ a západ bylo patrné již v minulosti. V plné síle se, ale projevilo až v roce 2014, kdy na Ukrajině probíhaly od 21. listopadu 2013 protesty proti tehdejšímu proruskému prezidentovi Ukrajiny Viktorovi Janukovyčovi. Ten se pokusil porušit svůj slib o podepsání Asociační dohody s Evropskou unií, což pobouřilo část společnosti. (Ritter: 192). Tato vlna protestů

je známá pod jménem Euromajdan, z důvodu snahy protestantů o navázání silnějších vztahů Ukrajiny s EU a Západem. Sami Ukrajinci přezdívají těmto protestům *Revoliutsiia hidnosti*, což se dá přeložit jako Revoluce důstojnosti. Cílem protestů mělo být donutit Viktora Janukovyče přehodnotit své rozhodnutí a přimět ho k podepsání Asociační dohody. To, co původně začalo jako poklidné studentské protesty, se vlivem brutálního potlačení speciálními policejními jednotkami 30. listopadu 2013 zvrhlo v masivní protest proti Janukovyčově vládě (Diuk 2014: 12). Tyto protesty pokračovaly několik měsíců, až do února roku 2014. Protesty vyvrcholily 22. února, kdy byl Viktor Janukovyč sesazen z funkce prezidenta v nepřítomnosti, jelikož den předtím Ukrajinu opustil (Ritter: 196).

Ačkoliv měl Euromajdan silnou podporu na západě Ukrajiny, na východě a na jihu země se demonstrace proti Janukovyčovi s velkou podporou nesetkaly. Tyto regiony dlouhodobě podporovaly Janukovyčovu Stranu regionů. Rozpolcenost Ukrajiny dále dokreslují data z průzkumu, který se konal v listopadu roku 2013 těsně před událostmi Euromajdanu a zprostředkoval ho Kyjevský mezinárodní sociologický ústav. V něm se ptali respondentů, jaký mají názor na vstup Ukrajiny do EU. Z výsledků vyplynulo, že 39,7 % Ukrajinců by vstup do Evropské unie podpořilo, zatímco jasné ne vyjádřilo 35,1 % tázaných (Kyyivs'kyy Mizhnarodnyy Instytut Sotsiolohiyi 2013). Podíváme-li se na výsledky hlasování z regionálního pohledu, zjistíme, že na západní Ukrajině by hlasovalo pro vstup do EU 66,4 % obyvatel a proti by bylo pouze 11,7 % obyvatel. Zbytek by se referenda neúčastnil nebo neznal odpověď. Centrální Ukrajina by referendum přijala s výsledkem 43,4 %. Proti bylo 25,4 % respondentů. Podpora jižní a východní Ukrajiny o vstupu země do EU byla, jak by se dalo čekat, o poznání horší. Na jižní Ukrajině by hlasovalo pro vstup 31 % tázaných a na východě země dokonce pouze 18,4 %, naopak proti vstupu by hlasovalo na jihu 48,6 % a na východě dokonce 55,2 % obyvatel (Kyyivs'kyy Mizhnarodnyy Instytut Sotsiolohiyi 2013). Tento průzkum pouze zvýrazňuje, jak moc odlišné názory v jednotlivých částech Ukrajiny panovaly a stále panují. Podobné rozdělení společnosti dokazuje další otázka v tomto dotazníku. Ta zněla, zda by respondenti podpořili vstup Ukrajiny do celní unie s Ruskem, Běloruskem a Kazachstánem. Celorepublikově by podpořilo tuto myšlenku 40,8 % lidí, a proti by bylo 33,1 % obyvatel (Kyyivs'kyy Mizhnarodnyy Instytut Sotsiolohiyi 2013). Při zkoumání hlasování na úrovni makroregionů můžeme vidět v podstatě totožné výsledky, jako při otázce o vstupu Ukrajiny do EU, ale pouze v opačném gardu. Východ a jih Ukrajiny byli silně pro a západní a centrální část silně proti.

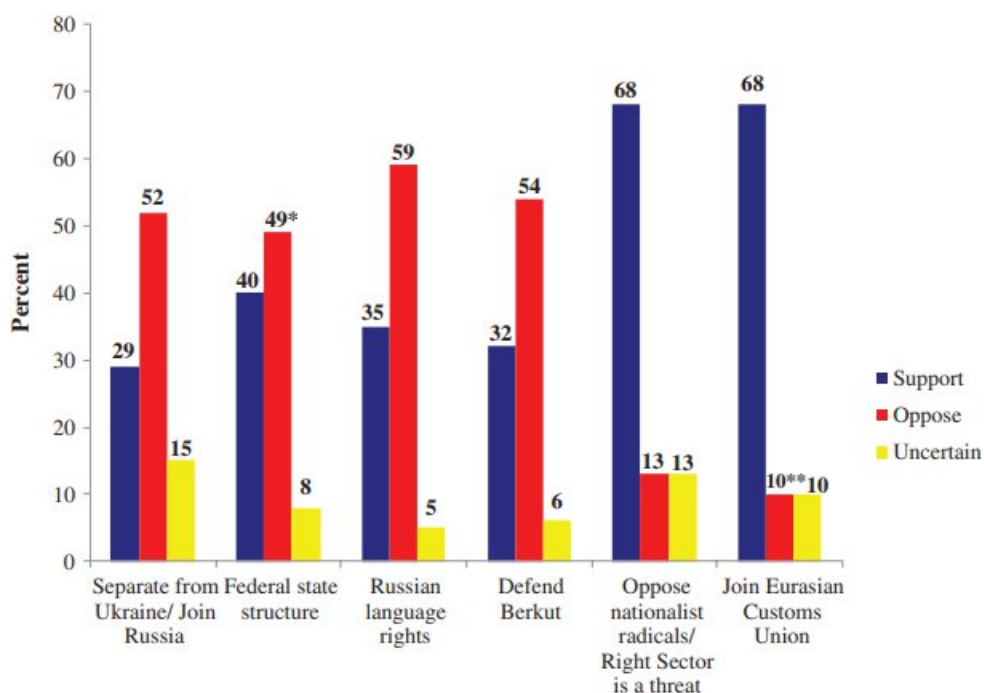
Následkem Euromajdanu Rusko ve Viktorovi Janukovyčovi ztratilo silného spojence a začalo připravovat plán na anexi Krymu. Proruská média začala o nastupující vládě, která slíbila podepsání Asociační dohody a posílení vztahů s Evropskou unií jako o loutkách řízených z Bruselu a USA a zároveň tyto dva aktéry nařkly z financování tohoto převratu (Biersack – O’Lear 2014: 248). Toto období je mimochodem také doba, kdy proruští aktéři začaly mluvit o silné přítomnosti neonacistů a fašistů na Ukrajině. Dalším bodem kritiky Ukrajiny ze strany Ruské federace byla snaha nové ukrajinské vlády zrušit zákon z roku 2012, který se týkal možnosti výběru oficiálního minoritního jazyka v jednotlivých oblastech. Podmínkou pro takovou možnost výběru bylo, že populace menšiny žijící v daném regionu je vyšší než 10 % celkové regionální populace. Tento zákon byl nejvíce využíván ruskou menšinou, jelikož mezi takové jazyky patřila samozřejmě také ruština (Ogarkova 2018). Tento krok ukrajinské vlády byl kritizován Ruskou federací, která toho opět využila k vyličení Ukrajiny jako hrozby pro ruské obyvatelstvo.

27. února 2014 se na Krymu začali objevovat vojáci v neoznačených uniformách s moderními zbraněmi, kteří začali obklíčovat ukrajinská vojenská zařízení pod záminkou ochrany civilního obyvatelstva před ukrajinskou vládou (Biersack – O’Lear 2014: 249). Těmto vojákům se začalo přezdívat zelení mužíčci. Podle přízvuku a hlavně podle vybavení, které tito neoznačení vojáci používali všem rychle došlo, že se jedná o příslušníky ruské armády. Prezident Ruské federace Vladimír Putin vše popřel a nechal se slyšet že zelení mužíčci jsou pouze příslušníci lokální domobrany, kteří si koupili uniformy v obchodech a také popřel, že by se jim dostalo ze strany Ruska výcviku či vybavení (Prezident Rossii 2014). Dění na Krymu vyvrcholilo 16. března 2014, kdy v referendu souhlasilo s připojením Krymu k Ruské federaci 95,5 % voličů (BBC 2014b).

Euromajdan měl kromě anexe Krymského poloostrova Ruskou federací ještě jeden negativní dopad na Ukrajinu, a to zvyšující se separatistické tendence na Donbase (Giuliano 2018: 159). Ruská federace se snažila o destabilizaci Luhanské a Doněcké oblasti všemi možnými prostředky. Například už jen svou anexí Krymu odhalilo Rusko neschopnost Ukrajiny silně reagovat vůči tomuto typu agrese, dále poslalo na hranice s Ukrajinou své vojenské jednotky a dokonce zásobovalo separatisty vojenským materiálem a vycvičenými vojáky (Gentile 2015: 203). V dubnu 2014 separatisté obsadili vládní budovy, které se nacházely v Doněcku a Luhansku. Následně se představitelé těchto separatistů prohlásili za samozvané lídry jimi vyhlášené Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky (Giuliano 2018: 158). V následujících dnech se na území těchto samozvaných republik konala referenda, v kterých měli občané rozhodnout o

tom, zda chtějí zůstat součástí Ukrajiny nebo si přejí nezávislost. Referenda dopadla jednoznačně pro vyhlášení nezávislosti, konkrétně v Doněckém regionu údajně 89 % voličů podpořilo autonomii území (BBC 2014a) a v Luhanském regionu si odtržení od Ukrajiny žádalo 96,2 % voličů (Reuters 2014). Ačkoliv obyvatelé Donbasu a Krymu měli již od vzniku Ukrajiny jiné politické preference než zbytek ukrajinského obyvatelstva, tak především mladí lidé žijící v těchto regionech začali vnímat například otázku vstupu Ukrajiny do EU pozitivněji než generace předchozí (Armandon 2013: 303). To je jeden z důvodů, proč většina existujících průzkumů nevěří výsledkům zmiňovaných referend probíhajících na území Doněckého a Luhanského regionu (Gentile 2015: 203).

Jak velká část obyvatel Donbasu podporovala separatisty? Separatisté vytvořili dotazník pro obyvatele Donbasu, který se skládal z 6 bodů. Pouze 2 body tohoto dotazníku se setkaly s většinovým souhlasem donbaského obyvatelstva. Jednalo se o otázky připojení Ukrajiny k Euroasijskému ekonomickému svazu a o vyjádření nesouhlasu s vzestupem nacionalistického radikalismu (Giuliano 2018: 161). Obě tyto otázky podpořilo 68 % obyvatelstva. Zbylé čtyři body mezi, které patřily například otázky o odtržení se od Ukrajiny a připojení se k Rusku nebo o federativní struktuře státu měly pouze minoritní podporu (Giuliano 2018: 162). Níže je graf, který vizualizuje kolik obyvatel souhlasilo, nesouhlasilo nebo si nebylo jistých v jednotlivých bodech dotazníku vytvořeného separatisty. Z toho vyplývá, že separatistické tendence na Donbase byly podpořené minoritní částí obyvatel a nejednalo se o nálady, které by převládaly na většině území Donbasu.

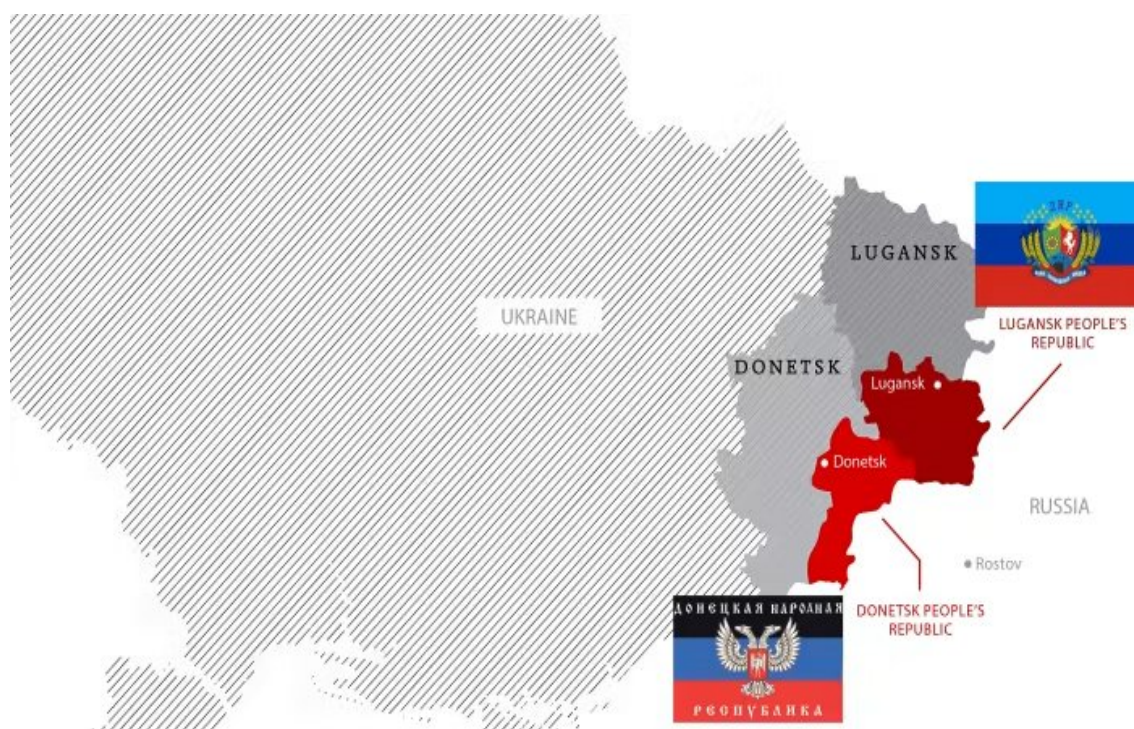
Zdroj: Giuliano (2018)

4 Luhanská a Doněcká lidová republika jako kvazistáty?

Výsledky referend pomohly legalizovat a legitimizovat vznik Doněcké a Luhanské lidové republiky, které si násilně uzurpovaly území, které podle mezinárodního práva patří Ukrajině. Jedinými entitami, které uznaly vnější suverenitu Doněcké a Luhanské republiky byly kvazistáty jako Abcházie a Jižní Osetie, tudíž subjekty jejichž existence je závislá na Ruské federaci. Ta se později, těsně před vyvoláním války na Ukrajině, rozhodla mezinárodně uznat obě donbaské republiky. Jak tedy klasifikovat separatistické republiky, které si uzurpují území Ukrajiny? Jedná se o kvazistáty nebo splňují pouze některé definiční znaky kvazistátů?

V první kapitole mé práce jsme si představili tři hlavní podmínky, které musí různé státní entity naplnit, aby se o nich podle Kolstøho definičního rámce dalo hovořit jako o kvazistátu. Všechny 3 podmínky Kolstøho definičního rámce mají za cíl vyselektovat pouze natolik silné entity, aby ustály tlak mezinárodního systému, pro který nejsou ničím jiným než deviantní formou státu. Následující část této kapitoly bude mít za cíl odpovědět na otázku, zda definiční podmínky Kolstøho kvazistátu obě separatistické donbaské republiky splňují.

První z nich je, že daná entita musí držet vládu na většině svého území. Výsledky referend probíhajících v Doněcké a Luhanské oblasti rozhodly o odtržení celých těchto regionů od Ukrajiny. Podíváme-li se na to, jaké území fakticky donbaské republiky ovládaly, zjistíme, že pod jejich kontrolou nebyla ani půlka jimi nárokovaného území. Reálně tyto separatistické republiky kontrolovali zhruba jednu třetinu svého území (Mirovalev 2022). Zbytek území, který si republiky nárokovaly byl pod kontrolou ukrajinských ozbrojených složek. To znamená, že první z Kolstøho pravidel Doněcká a Luhanská republika během své existence nenaplňovaly. Důvod proč Doněcká a Luhanská lidová republika nebyla schopna kontrolovat větší část Doněcké a Luhanské oblasti může souviset s tím, že obyvatelstvo těchto regionů nestálo většinově za separatistickým hnutím. Doněcká a Luhanská republika na tom jsou, co se této podmínky týká, podobně jako Západní Sahara, kterou jsem zmínil během představování těchto podmínek v první kapitole, a která stejně jako donbaské republiky kontroluje pouze jednu třetinu svého území.

Zdroj: Weaver (2014)

Druhé definiční kritérium se týkalo mezinárodního neuznání. To donbaské republiky splňovaly až do svého přidružení k Rusku, kdy přestaly existovat jako samostatné entity a staly se součástí Ruské federace. Ruská federace se zároveň stala jediným suverénním státem, který Doněckou a Luhanskou republiku mezinárodně uznal. Stalo se tak 21. února 2022 (BBC 2022).

Posledním definičním znakem je, aby entita považující se za kvazistát vydržela v tomto stavu mezinárodního neuznání déle než 2 roky. Obě lidové separatistické republiky vznikly na jaře roku 2014 a jak již bylo zmíněno výše, samostatně přestaly existovat 21. února 2022. To znamená, že Doněcká a Luhanská lidová republika společně existovaly necelých 8 let. To dokazuje, že obě separatistické donbaské republiky byly natolik silné, že byly schopné od svého vzniku až po připojení k Ruské federaci vést v podstatě nekončící válku se svým domovským státem. Zároveň nám to napovídá o rozsahu ruské pomoci, které se těmto entitám dostávalo. O úloze Ruské federace v existenci Doněcké a Luhanské republiky budu psát níže.

Ačkoliv Doněcká a Luhanská republika nesplňují pravidlo o kontrole většiny svého území, stále si myslím, že je vyloučit na základě pouze tohoto faktu z kategorie kvazistátů bylo předčasné. Kolstø přeci kromě definičních znaků, které by měl každý kvazistát splňovat představuje dále několik opor, kvůli kterým je kvazistát schopen fungovat. V následující části této kapitoly se zaměřím na těchto

pět Pållem Kolstøm představovaných opěrných bodů, které mají za cíl udržet existenci kvazistátu. Těchto pět bodů zahrnuje national-building, vojenskou moc, slabost domovského státu, vnějšího patrona a role mezinárodního společenství (Kolstø 2006: 729-734). Myslím si, že i když Kolstø nepovažuje tyto body vyloženě jako definiční body kvazistátu, tak se stále jedná o velice důležité prvky, bez kterých by kvazistáty Kolstøho typu v podstatě neexistovaly.

Prvním opěrným bodem existence kvazistátů, na který se zaměřím je vojenská moc. Ta je důležitá převážně z důvodu ochrany kvazistátu před domovským státem. Téměř ihned po vyhlášení nezávislosti se Doněcká a Luhanská republika dostaly do otevřeného konfliktu s Ukrajinou. Žádné oficiální počty vojáků sloužících v armádách samozvaných republik neexistují. Počet vojáků sloužících pod vlajkami Doněcké a Luhanské lidové republiky si můžeme odvodit maximálně od počtu obyvatel žijících na území, které kontrolují. V knize Davida Marplese (Marples 2022) se píše o zhruba třech milionech lidí. To znamená, že na území žije cca jeden a půl milionů mužů. Z tohoto čísla odvozuje, že alespoň sedm set tisíc mužů má vhodný věk pro vojenskou službu, což podle něj znamená, že tyto dvě neuznané republiky si mohly bez problémů udržet armádu o síle cca třiceti tisíc angažovaných mužů (Matsuzato 2022: 44). Tento odhad podporují nejnovější zprávy z fronty, které mluví o tom, že armáda samotné Doněcké lidové republiky má zhruba 20 000 vojáků (Axe 2022). V tomto článku se zároveň píše, že během invaze na Ukrajinu téměř všichni padli nebo byli zraněni.

Jak velká je vojenská moc donbaských republik oproti podobně lidnatému suverénnímu státu? Jako příklad jsem si vybral Chorvatsko. Tento stát jsem si vybral z důvodu podobného počtu obyvatel (4 105 267) jako mají separatistické republiky. (Macrotrends 2023). To je zhruba o milion obyvatel víc než lidové republiky. Podíváme-li se na stav jejich armády, zjistíme, že v roce 2020 veškerý personál chorvatských ozbrojených sil čítal 15 605 lidí z toho 14 325 tvoří aktivní vojáci a 1 280 jsou státní zaměstnanci (Oružane snage Republike Hrvatske 2020). To je zhruba polovina odhadovaného množství vojáků, kterým disponují separatistické donbaské republiky. Vojenská síla se samozřejmě nedá hodnotit pouze na základě počtu vojáků. Důležitý je dále výcvik vojenských jednotek, vybavení, logistika a informace o nepřátelských jednotkách. Všechny tyto extrémně důležité prvky vojenské moci byly vesměs obstarávány ze strany Ruské federace, která oproti donbaským republikám disponovala těmito prvky vojenské moci a byla schopna tímto způsobem pomoci v boji proti ukrajinským jednotkám.

V předešlé části mé práce bylo řečeno, že velká armáda s sebou nese také velké výdaje, a jelikož kvazistáty jsou vyloučeny ze struktur umožňující mezinárodní obchod, musí shánět finance a vybavení jinde. Zde se dostáváme k roli Ruské federace, která podobně jako při anexi Krymu pomáhala separatistům dodávkami zbraní a použitím svých vlastních vojáků. Právě zásah ruských konvenčních jednotek na začátku konfliktu na Donbase, je důvod, proč separatisté byli schopni obhájit své územní zisky, jelikož ruští vojáci eliminovali ukrajinské pozemní a vzdušné síly (Fox 2022: 5). Co se týká vybavení, kterým Ruská federace značně pomáhala separatistům, vznikla na toto téma v roce 2021 studie. Tato studie trvala tři roky a podrobně popsala odkud pochází munice zbraně a jiná vojenská technika. Výsledkem této studie je zjištění, že většina nábojů a téměř veškeré zbraně pocházejí z továren, které se nacházejí na území Ruské federace (Conflict Armament Research 2021). Jednalo se o poloautomatické pušky, všechny druhy kulometů, granátometry, protitankové pušky, protitankové střely, minomety, protiletadlové systémy, artilerii, tanky, obrněná vozidla, bezpilotní letouny či neprůstřelné vesty, optiky a lékařské vybavení.

Důraz na vojenskou moc má za následek, že se společnost v kvazistátech často militarizuje (Kolstø 2006: 732). To se stalo i na území Doněcké a Luhanské republiky. Militarizace na území donbaských republik probíhá už ve školách. Děti se militarizují na území Luhanské a Doněcké republiky nejenom v rámci školních osnov, ale také v muzeích. Obrázky z expozic jsou uvedené v přílohách, viz obrázek 1 a obrázek 2. Tento proces by se kromě výchovy potenciálních vojáků, tudíž zesílení vojenské síly samozvaných donbaských republik, dal také chápat jako forma national buildingu. Je tomu tak, protože se v rámci výuky na školách a případně v muzeích používá nacionalistický narativ, pomocí kterého se snaží docílit vytvoření regionální identity Donbasu (Hoban 2022: 112). Doněcká a Luhanská republika díky této praxi pomáhá posílit vliv armády v civilním životě. Historickou zkušeností, která je nejčastěji v souvislosti s posílením regionálního citění zmiňována je druhá světová válka, kterou v donbaských republikách znají pod pojmem Velká vlastenecká válka. Jak již bylo zmíněno v minulé kapitole, Ruská federace začala šířit narativ, který byl později donbaskými republikami přijat, a to, že Ukrajina je ovládána neonacisty a fašisty, kteří ohrožují ruskojazyčné obyvatelstvo. Právě boj s nacistickým Německem srovnávají vlády samozvaných republik s bojem proti údajným ukrajinským neonacistům.

Kromě školních osnov, které jsou plné událostí připomínající osvobození regionu sovětskou armádou od nacistického Německa, se podílí na militarizaci mladých obyvatel Doněcké a Luhanské republiky vojenská muzea. Muzea toho typu slouží

převážně k připomenutí již zmíněné druhé světové války, ale také upozorňují na aktivity sovětských vojsk na území Afghánistánu (Hoban 2022: 117). Ať už se jedná o školní osnovy nebo vojenská muzea, obě tyto praktiky již dříve patřily ke způsobům, které používal Sovětský svaz (Sanina 2017: 98). Ostatně k odkazu Sovětského svazu se donbaské republiky silně hlásí. Příkladem může být vyvěšování podobizen Josifa Stalina na veřejných místech, viz přílohy obrázek 3.

V rámci national-buildingu se donbaské republiky kromě militarizace dětí zaměřují na demonizaci Ukrajiny. Právě vytvoření vnějšího nepřítele je také důležitým prvkem v rámci snahy o vytvoření národní identity, kterého využívá drtivá většina kvazistátů (této praktiky využívají také představitelé moderních států například během volební kampaně nebo v době války). Kromě využívání neonacistického narativu byla a je vláda Ukrajiny osočována ze strany luhanských a doněckých separatistů z utlačování ruskojazyčného obyvatelstva Ukrajiny. Prezident Ruské federace Vladimir Putin tyto nálady podpořil a v roce 2015 se nechal slyšet, že situace na Ukrajinou kontrolovaném donbaském území zavání genocidou (Walker 2015). Svůj výrok vyslovil v souvislosti s rozhodnutím ukrajinské vlády odříznout separatisty ovládané území Donbasu od dodávek plynu.

Mluvit o national-buildingu v kontextu Doněcké a Luhanské republiky je z mého pohledu trochu zavádějící. Je to z jednoho prostého důvodu, a to, že samozvané republiky se nehlásí k žádnému národu, který by neměl vlastní stát, jako například Kurdové, ale považují se za Rusy. To znamená, že se nesnažili během existence donbaských republik o vytvoření luhanského nebo doněckého národního cítění, ale pouze posilovaly vazby směrem k Ruské federaci, jakožto k nástupnickému státu Sovětského svazu. V mých očích tento fakt znamená, že separatisté od samého začátku chtěli, aby se Luhanská a Doněcká oblast staly součástí Ruské federace a samostatnost těchto regionů byla pro ně pouze jakýmsi mezistupněm před dosažením svého cíle.

Pravdou ale zůstává, že tři zásady national-buildingu představené v první kapitole, tedy sjednocující a přesvědčivá ideologie, sjednocení společnosti a fungující státní aparát, představitelé donbaských kvazistátů využili. První dvě zásady společné ideologie a sjednocení společnosti byly naplněny v rámci údajného boje proti nacismu a fašismu a zmíněné ostrakizace ukrajinské vlády, která se podle jejich propagandy snaží o utlačování etnických Rusů a ruskojazyčného obyvatelstva na svém území. Jak na tom ale byly Doněcká a Luhanská lidová republika z pohledu fungujícího státního aparátu?

Po svém vyhlášení si představitelé samozvaných republik začali vytvářet samosprávné prvky, mezi které patří zákonodárné orgány, soudní systém a ministerstva (UN OHCHR 2015). V rámci snahy o posílení své legitimacy v roce 2015 představitelé Luhanské lidové republiky začali svým občanům rozdávat pasy svého státu, které byly platné pouze v Rusku a které zároveň umožňovaly obyvatelům této neuznané republiky studovat na ruských univerzitách. Ke stejnému kroku se v roce 2016 uchýlila i vláda Doněcké lidové republiky (Dergachev – Holmogorova – Dzyadko 2017). V roce 2014 byla dokonce na území Doněcké lidové republiky založena Centrální banka Doněcké lidové republiky. Kromě monetární politiky Doněcké lidové republiky měla na starosti také vyplácení sociálních dávek a předtím než přijala kurzy Ruské centrální banky, měla také na starosti regulaci cizích měn (Donetsk News Agency 2022). Celkově se ale dá říct, že fungování těchto entit bylo z velké části možné primárně díky Ruské federaci. Rusko se například podílelo 70 % na státním rozpočtu Doněcké lidové republiky. Podle odhadů Ruská federace v roce 2015 mezi dubnem a říjnem utratila 150 miliard rublů pouze na humanitární pomoc (Matveeva 2016: 42). Obě lidové republiky velkou část svých financí používají pro placení penzí, jelikož Ukrajina je přestala platit obyvatelům, kteří žili na území kontrolovaném separatistickými republikami (Matveeva 2016: 43). Státní aparát obou donbaských republik je silně závislý na pomoci z Ruské federace a bez ní by obě lidové republiky nebyly schopny ufinancovat svoje výdaje, ale nedá se říci, že by nefungoval.

To znamená, že i v rámci vytvoření národní identity splňují obě donbaské separatistické republiky jeden z pěti důvodů, proč jsou kvazistáty schopny dlouhodobější existence zmíněných v Kolstøho práci. V rámci tohoto procesu si obě donbaské separatistické republiky vytvořily vlastní státní vlajky, znaky a ustanovily si také národní hymny. Znak Luhanské lidové republiky svou rudou pěticípou hvězdou jasně odkazuje na znak SSSR. Další zajímavý prvek v jednom ze státních znaků Luhanské republiky se nachází v textu její hymny. V té se zpívá o slavném a sjednoceném Rusku, což se dá vyložit jako volání po obnově Sovětského svazu nebo touha po sjednocení s Ruskem. Všechny tyto symboly, ať už se jedná o vlajky, státní znaky nebo texty hymen samozvaných lidových republik, jsou v přílohách mé bakalářské práce, viz obrázky 4 až 9.

Třetím opěrným bodem kvazistátu je slabý domovský stát, kterým v tomto případě je Ukrajina. Jak bylo řečeno ve druhé kapitole, Ukrajina si prošla před anexí Krymu a odtržením donbaských republik sérií demonstrací a protestů, které zemi značně destabilizovaly. Už předtím se však nedalo mluvit o Ukrajině jako o silném státu, a to ať už po ekonomické nebo vojenské stránce.

Ukrajina od svého vzniku v roce 1991 zažívala po ekonomické stránce extrémně těžké chvíle. Důvodem je, že Ukrajina utrpěla největší a nejdéle trvající pokles ekonomiky ze všech sovětských zemí. Její hrubý domácí produkt v roce 1999 byl na 38,5 % HDP z roku 1989 (Crane – Larrabee 2007: 9). Dalším ukazatelem špatné ekonomické situace na Ukrajině v rané fázi své existence je, že v roce 1991 činil její hrubý domácí produkt na obyvatele 1 307 dolarů. Pouze státy Azerbajdžán, Gruzie, Tádžikistán a Uzbekistán na tom byly hůře a lépe než Ukrajina na tom byly země jako například Moldavsko a Turkmenistán (Sutela 2012: 3). Začátkem tisíciletí se ukrajinské ekonomice začalo dařit a její ekonomika začala růst. Mezi lety 2000 a 2007 dosáhl reálný růst ukrajinské ekonomiky v průměru 7,4 %, což byl podobný průměrný ekonomický růst jako například v Rusku (Sutela 2012: 6). Další pokles ekonomiky nastal v roce 2008, což byl důsledek mezinárodní hospodářské krize, ze které se Ukrajina dostala na začátku roku 2010 pomocí velkých půjček. V polovině roku 2012 se ukrajinská ekonomika dostala do recese. Reálné HDP vzrostlo v tomto roce o pouhé 0,2 % (The World Bank 2013). V roce 2013 ukrajinská ekonomika dokonce zaznamenala propad o 0,3 % (BBC 2014c). To znamená, že už před konfliktem na Donbase na tom ekonomika Ukrajiny nebyla moc dobře. Odtržením Donbasu navíc Ukrajina přišla o část doněckého regionu, který se v roce 2014 umístil na třetím místě v žebříčku všech čtyřiaadvaceti ukrajinských regionů srovnaných podle regionálního HDP. Ve stejném srovnání se Luhanský region umístil na patnáctém místě (Giuliano 2018: 174). Po ekonomické stránce byla Ukrajina v roce 2014 slabým státem, který se potýkal s vysokým státním dluhem, se kterým kvůli špatným ekonomickým krokům své vlády nebyl schopen nic dělat.

Po vojenské stránce na tom nebyla Ukrajina o moc lépe. Samostatná ukrajinská armáda se už od svého vzniku v roce 1991 potýká s velkým podfinancováním a korupcí, která znamenala, že i těch málo peněz, které ukrajinská armáda dostala, bylo využito neefektivně (Stepaniuk 2022: 89) . V roce 1993 měla Ukrajinská armáda 455 000 vojáků, což samozřejmě byla pro tehdy velmi chudou zemi nesmyslně velká ekonomická zátěž. V roce 2014 byl odhadovaný počet ukrajinských vojáků zhruba 130 000 (BBC 2014d). Z důvodu podfinancování a korupce se stala vojenská kariéra pro ukrajinské obyvatelstvo nepřitažlivá, čemuž nepomohly ani nízké mzdy, které vojáci dostávaly. V roce 1998 dokonce nebylo výjimkou, že pilot stíhacího letounu měl menší mzdu než řidič městské hromadné dopravy (Grytsenko 1998: 15). Podfinancování se dále podepsalo na nedostatečném vojenském výcviku a vybavení. Podle dat ukrajinského ministerstva obrany na začátku roku 2014 pouze 4 % vojáků byla vybavena

ochrannými prostředky jako je například helma nebo neprůstřelná vesta (Puglisi 2015: 219).

Všechny tyto proměnné se naplno ukázaly při anexi Krymu, kdy z třinácti tisíc ukrajinských vojáků, kteří pobývali na Krymském poloostrově zůstalo Ukrajině loajálních pouze tři tisíce devět set z nich. Kromě podfinancování se na vysoké míře porušení poslušnosti ukrajinské armádě podepsalo také to, že většina velících důstojníků na Krymu dříve sloužilo v armádě Sovětského svazu a část z nich byla narozena na území dnešní Ruské federace. Těchto kontaktů Ruská federace využila a rekrutovala tyto vojáky do svých řad, což znemožnilo ukrajinské armádě efektivně zabránit anexi Krymu (Polityuk – Zverev 2017). Kromě armády se podobná situace po anexi Krymu odehrála v ukrajinské civilní kontrarozvědce Služba bezpečnosti Ukrajiny (SBU), u které se ukázalo, že více než 90 % jejího personálu podporovalo Ruskou federaci (Stepaniuk 2022: 90). Během vyostření konfliktu na Donbase se opět v plné síle ukázalo podfinancování ukrajinské armády. Tentokrát se zjistilo, že pouze dva bataliony, což je zhruba 5 000 vojáků, byly připraveny se zapojit do válečného konfliktu se separatisty na východě země (Stepaniuk 2022: 91). Jelikož v té době ukrajinská armáda čítala 119 166 vojáků, tak si můžeme udělat obrázek o její tehdejší akceschopnosti.

Konflikt s donbaskými lidovými separatistickými republikami se výrazně podepsal na ukrajinské ekonomice. Zároveň se po roce 2014 ukrajinské elity silně bránily reformám, a ačkoliv bylo stávající uspořádání pro Ukrajinu škodlivé, tyto elity byly díky tomuto systému schopny profitovat (D'Anieri – Kuzio 2019: 4). To znamená, že země se nadále potýkala se značnou mírou korupce, která bránila úspěšnému řešení řady vnitřních problémů, kterým Ukrajina čelila.

Jedna z mála zásadních reforem, která se povedla Ukrajině během války na Donbase byla reforma armády. Jedním z důsledků reforem bylo, že se značně snížila korupce probíhající v armádě, ačkoliv i nadále se jedná o problém, se kterým se Ukrajina potýká fakticky dodnes (Zagorodnyuk – Frolova – Midtunn – Pavliuchyk 2021). Reforma armády se na Ukrajině potýkala s několika výzvami, které značně zpomalily její rychlost. Nejzásadnějším důvodem, který celý proces reformy značně zpomalil je, že na ukrajinskou armádu se od vzniku samostatné Ukrajiny nikdo výrazně nezaměřil, což vedlo k jejímu úpadku, který trval řadu let. Ačkoliv se stala po začátku války na Donbase reformy armády prioritou, je nemožné smazat těchto několik desetiletí jejího zanedbávání (Zagorodnyuk – Frolova – Midtunn – Pavliuchyk 2021). Za nejdůležitější dopad armádní reformy považují přijetí standardizace NATO. Díky tomuto kroku se členům ukrajinské

armády dostalo speciálního výcviku na základnách NATO (Zagorodnyuk – Frolova – Midtunn – Pavliuchyuk 2021). O celkovém postoji Severoatlantické aliance k anexi Krymu nebo válce na Donbase budu psát v následující části mé práce, která se bude zabývat reakcí mezinárodního systému na vznik dvou nových samozvaných republik.

Ukrajina byla jednoznačně slabým státem i mezi lety 2014 a 2022, ale mezi těmito roky se její síla značně zvedla. Ano stále se v těchto letech potýkala s velkou mírou korupce a jinými finančními problémy, které jí neumožnily provést razantnější reformy, ale Ukrajinu na začátku války na Donbase v roce 2014 a Ukrajinu na začátku ruské invaze nelze srovnávat. Stále ale lze říci, že domovský stát Doněcké a Luhanské republiky byl během jejich existence poměrně slabý.

Pojďme se teď podívat na předposlední bod, který Kolstø ve svém článku zmiňuje, a to je role vnějšího patrona, tedy státu který různými prostředky, ať už finančními či materiálními, podporuje nově vzniklé státní entity. Nepřekvapivě vnějším patronem donbaských samozvaných republik byla Ruská federace. Ta, jak již bylo zmíněno, všemi možnými prostředky pomáhala Doněcké a Luhanské lidové republice v boji s ukrajinskou armádou. Západ po celou dobu konfliktu kritizoval Ruskou federaci, že do bojů na Donbase zasahuje přímo za pomoci svých vojáků, což samozřejmě Rusko nikdo nepřiznalo.

Pro Ruskou federaci role vnějšího patrona není nic nového. Tuto roli plní u vícera kvazistátů, které jsem již zmínil v předchozích kapitolách. Jedná se o kvazistáty Jižní Osetie, Abcházie, republika Arcach a Podněstří. První dva zmiňované kvazistáty si uzurpují území patřící Gruzii, republika Arcach se nachází na území, které patří Azerbajdžánu a poslední kvazistát si přivlastňuje území patřící dle mezinárodního práva Moldavské republice.

Co se týká Podněstří, tak podobně jako na Donbase zde žilo a stále žije velké množství etnických Rusů. V době vzniku Podněsterské moldavské republiky v roce 1991 tvořilo ruské obyvatelstvo 31 % veškerého obyvatelstva žijícího v tomto regionu Moldavské republiky (Borsi 2007: 45). Další charakteristikou, kterou má Podněstří společně minimálně s Doněckým regionem je jeho ekonomická síla, protože v roce 1990 tvořil tento region 40 % hrubého domácího produktu celého Moldavska (Borsi 2007: 46). Posledním společným bodem je přítomnost ruské armády, která hrála roli během separatistických bojů. Tyto ozbrojené složky jsou v Podněstří již od dob rozpadu SSSR, kdy zde byla situována 14. sovětská armáda (Borsi 2007: 45). Je dokázáno, že některé jednotky

této armády pomáhali podněsterským separatistům během konfliktu s Moldavskou vládou (Rogstad 2018: 51).

Vojenská přítomnost a dodávky vybavení nejsou ze strany Ruska jedinými prostředky, kterými chrání kvazistáty pod svým patronátem. Například v podstatě nedůrazná odpověď Západu na ruskou anexi Krymu a ruskou podporu donbaských separatistů souvisela se strachem Západu, že by Rusko mohlo využít závislosti západních zemí na ruském plynu (Grgić – Kolar – Bašić 2022: 2). Další podporou jsou ruské investice, které proudí do neuznaných republik podporovaných Ruskem. Například od roku 2008, kdy se Gruzii nepodařilo dobýt Jižní Osetii, do roku 2018 Ruská federace investovala do tohoto regionu 800 milionů dolarů (BBC 2018).

Role Ruské federace jakožto patronátského státu hrála v existenci Doněcké a Luhanské lidové republiky snad nejdůležitější roli. Dodávky zbraní a vybavení společně se zapojením ruských vojáků do konfliktu byly klíčové ve schopnosti separatistů ubránit se ukrajinské armádě. To znamená, že opět lze říci, že jeden z Kolstøho bodů o zachování existence kvazistátů bylo naplněno.

Poslední věcí, která je kriticky důležitá pro zachování existence kvazistátu je reakce hráčů v mezinárodním systému. Už jsem zmínil slabou odpověď Západu ve věci anexe Krymského poloostrova a téměř nulovou reakci pokud jde o podporu donbaských samozvaných republik ze strany Ruské federace. Tato část mé práce se bude věnovat těmto reakcím podrobněji.

Anexí Krymského poloostrova a válkou na Donbase se Ruská federace dopustila porušení mezinárodního práva (European Union External Action 2018). Tyto kroky ukázaly jak neefektivní je systém kolektivní ochrany nastavený chartou OSN (Cherviatsova 2022: 30). Tato neefektivita se stala nejvíce viditelnou v moment, kdy chtěla rada bezpečnosti OSN odsoudit anexi Krymu. Rada bezpečnosti tak nemohla učinit z důvodu toho, že pět stálých členů této rady, ke kterým patří Ruská federace, má právo veta. Rusko samozřejmě této možnosti využilo, čímž v podstatě Radě bezpečnosti neumožnili odsoudit porušování mezinárodního práva. OSN se podařilo odsoudit anexi Krymu až prostřednictvím Valného shromáždění, které zasedalo 27. března 2014. Shromáždění přijalo rezoluci, která vyzývala k neuznání ruské anexe Krymu, k respektování územní celistvosti Ukrajiny a k prohlášení referenda konajícího se na Krymu za neplatné (UN 2014). Pro hlasovalo 100 států, proti 11 a 58 států se zdrželo hlasování. Evropská Unie byla v tomto ohledu daleko důraznější. EU silně odsoudila anexi Krymu, ale hlavně uvalila na Ruskou federaci sankce. Dále byla Ruská federace

na základě porušování mezinárodního práva vyloučena z Parlamentního shromáždění Rady Evropy (Parliamentary Assembly 2014). NATO se také postavilo za Ukrajinu a od anexe Krymu začalo ve spolupráci s ukrajinskými představiteli reformovat ukrajinské ozbrojené složky, podpořilo Ukrajinu dodávkami vybavení a finanční pomocí a zároveň začalo ve spolupráci se zeměmi Severoatlantické aliance s výcvikem ukrajinských vojáků (NATO 2023).

Když začala válka na Donbase, reakce ze strany EU byla v podstatě totožná, jako v případě anexe Krymu, pouze došlo k zesílení sankcí vůči Ruské federaci. Další reakcí Západu bylo vytvoření Minského protokolu, který je dnes znám pod označením Minsk 1. Minsk 1 byl vytvořen 5. září po jednáních Třístranné kontaktní skupiny, jejímiž členy byly Ukrajina, Rusko a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) společně s představiteli donbaských separatistických republik (Cherviatsova 2022: 37). Cílem tohoto dokumentu mělo být okamžité příměří, výměna rukojmích a stažení vojenského vybavení z území Ukrajiny. OBSE měla za úkol monitorovat a ověřovat dodržování těchto dohod (Cherviatsova 2022: 37). Dodržování Minského protokolu vydrželo zhruba pár týdnů, po kterých následovalo obnovení bojů na území Donbasu.

Na neúspěšný Minsk 1 měl navazovat nový dokument známý pod jménem Minsk 2. Ten byl podepsán 12. února 2015 a na jeho podepsání se výrazně podílela tehdejší německá kancléřka Angela Merkelová a tehdejší francouzský prezident François Hollande. Cílem Minsku 2 bylo obnovení příměří. Oproti První minské dohodě je Minsk 2 pro Ukrajinu podstatně méně výhodný. Minsk 2 zavazuje Ukrajinu k zahájení dialogu o možnostech vyhlášení místních voleb o prozatímním uspořádání místní samosprávy v některých oblastech Doněcké a Luhanské lidové republiky, které budou v souladu s ukrajinskými zákony. Dalším bodem Minsk 2 je, že Ukrajina bude moci obnovit kontroly na státní hranici po celé délce oblasti konfliktu první den po vyhlášení zmíněných voleb. Posledním důležitým bodem Minsk 2 je nutnost ústavní reformy ze strany Ukrajiny. Reforma by podle Druhé minské dohody měla klást důraz na decentralizaci a měla by obsahovat zmínku o zvláštnostech Doněcké a Luhanské oblasti, kterou musí odsouhlasit zástupci těchto samosprávných celků (United Nation Peacemakers 2015). Ani Minsk 2 však nebyl úspěšný a boje opět propukly pár týdnů poté.

Reakce mezinárodního systému vůči narušení ukrajinské územní celistvosti lze označit tedy spíše za mírné. Důvodů proč země Evropské Unie se do Ruska neopřeli důrazněji je vícero. Prvním důvodem byl určitě strach z eskalace celého konfliktu, což nikdo nechtěl připustit. Dalším důvodem mohla být již zmíněná

energetická závislost Evropy na plynu proudícím z Ruské federace. Roli mohla hrát také výstavba plynovodu Nord Stream 2, který měl zajistit ještě větší dodávky této strategické suroviny a na jehož výstavbě se výrazně podílelo Německo, které nechtělo výraznější reakcí tento projekt ukončit.

Celkově se dá tedy říci, že mezinárodní systém byl v reakci vůči vzniku Doněcké a Luhanské republiky smířlivý a je jedním z důvodů relativně dlouhé existence těchto státních entit. To znamená, že i pátý a poslední bod, který drží podle Kolstøho kvazistáty při existenci je naplněn.

Poslední věci představenou v článku, ve kterém Kolstø definoval kvazistát je ukončení této deviantní formy státnosti, jelikož se podle něj jedná o pouze přechodné období, které je neudržitelné. Donbaské republiky byly připojeny k Ruské federaci 30. září 2022, kdy se staly jedněmi z 24 republik, které tvoří tuto federaci. Z těchto 24 republik 3 republiky podle mezinárodního práva Ruské federaci nepatří. Jsou to Luhanská republika, Doněcká republika a Krymská republika. Všechna výše zmíněná fakta nasvědčují tomu, že Doněcká a Luhanská republika byly v době své samostatnosti kvazistáty dle Kolstøho definičního rámce. Zároveň to znamená, že se dle Kolstøho jedná o první příklad, kdy se kvazistát stal součástí patronského státu pokud nepočítáme sporné území Náhorního Karabachu (Kolstø 2006: 735).

5 Závěr

Má práce měla za cíl odpovědět na otázku, zda se v letech 2014 až 2022 dala Luhanská a Doněcká lidová republika klasifikovat jako kvazistáty. V rámci této práce jsem si vybral konceptuální rámec Pála Kolstøho z již už zmíněných důvodů. Body, které by měla entita nazývající se kvazistát splňovat podle Pála Kolstøho, obě donbaské separatistické republiky splňují. Jedinou výjimkou je rozloha území, které si nárokují a skutečná rozloha, kam sahá jejich vliv. Má práce také dokazuje, že Doněcká i Luhanská lidová republika mají s ostatními kvazistáty společné faktory, o které se kvazistáty Kolstøho typu opírají a umožňují jejich existenci.

Co se týká separatismu na Donbasu, ten nebyl ani zdaleka podporován většinovou populací a jednalo se o ozbrojenou menšinu. Dalším důležitým poznatkem, který se v mé práci ukazuje je fakt, že separatismus nebyl většinově podporován ani ze strany etnických Rusů žijících na Donbase.

Dále je pro mě důležité zmínit fakt, jakým způsobem Ruská federace prostřednictvím separatistů v podstatě napadla sousední stát. Ačkoliv Ruská federace do 22. února 2022 nikdy neuznala samostatnost Doněcké a Luhanské republiky, její podpora těchto entit byla naprosto zřejmá. Zároveň výroky prezidenta Ruské federace Vladimíra Putina, který často poukazoval na utlačování Rusů a ruskojazyčného obyvatelstva ze strany ukrajinských úřadů, otevřeně legitimizovaly donbaský separatismus (TASS 2022). Důležitost této věci vidím v tom, že by se podobná věc mohla v budoucnu opakovat například u Pobaltských států, konkrétně u Lotyšska a Estonska, kde tvoří etničtí Rusové zhruba 25 % populace. Konkrétně v Estonském regionu Ida-Viru, který má celkový počet 132 741 obyvatel se 97 231 považuje za Rusy (Statistics Estonia 2021) (City Population 2021). Rusové tudíž v tomto regionu tvoří 73,25 % z celkové populace. To znamená, že argumenty o útlaku etnických Rusů a ruskojazyčného obyvatelstva, které dnes používá Ruská federace v případě Ukrajiny může v budoucnu stejně tak použít v případě Estonska.

Poslední věcí, kterou si dovolím zmínit, je možná změna v reakci na vznik nových kvazistátů. Jak bylo zmíněno, Kolstø často spatřuje v jednání mezinárodního společenství nezaujatý přístup a snahu o udržení statu quo, z důvodu nedůležitosti kterou mocnosti vzniku těchto entit přikládají (Kolstø 2006: 734). Od napsání tohoto článku se chování mezinárodního společenství změnilo a není již úplně přesné mluvit o jeho nezaujatém přístupu. Podle mého je vhodnější

mluvit o nedůrazu při řešení podobných situací ze strany společenství. Myslím si, že příklad donbaských separatistických republik by mohl vyvolat změnu v přístupu vůči vzniku nových kvazistátů, jelikož právě jejich vznik a následný konflikt na Donbase byl pouze přehrou k válce, která se dnes vede mezi Ukrajinou a Ruskou federací. To znamená, že mezinárodní společenství by budoucí situace, které by znamenaly vytvoření nového kvazistátu, mohlo řešit důrazněji a důsledněji, čímž by mohlo podobným konfliktům předejít.

Literatura

Armandon, Emmanuelle (2013). Popular Assessments of Ukraine's Relations with Russia and the European Union under Yanukovich. *Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet Democratization* 21 (2), s. 289–308.

Axe, David (2022). The Donetsk Separatist Army Went To War In Ukraine With 20,000 Men. Statistically, Almost Every Single One Was Killed Or Wounded. *Forbes*. 18. 11. 2022 (<https://www.forbes.com/sites/davidaxe/2022/11/18/the-donetsk-separatist-army-went-to-war-in-ukraine-with-20000-men-statistically-almost-every-single-one-was-killed-or-wounded/?sh=5cd09c9511c0>, 20. 3. 2023).

BBC (2014a). *Ukraine rebels hold referendums in Donetsk and Luhansk* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-27360146>, 11. 3. 2023).

BBC (2014b). *Crimea referendum: Voters 'back Russia union* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-26606097>, 14. 3. 2023).

BBC (2014c). *Ukraine economy: How bad is the mess and can it be fixed?* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-26767864>, 23. 3. 2023).

BBC (2014d). *Ukraine reinstates conscription as crisis deepens* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-27247428>, 23. 3. 2023).

BBC (2018). *South Ossetia: Russia pushes roots deeper into Georgian land* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-45100160>, 24. 3. 2023).

BBC (2022) *Ukraine: Putin announces Donetsk and Luhansk recognition* (<https://www.bbc.com/news/av/world-europe-60470900>, 20. 3. 2023).

Biersack, John – O’Lear, Shannon (2014). The geopolitics of Russia's annexation of Crimea: narratives, identity, silences, and energy, *Eurasian Geography and Economics*, 55 (3), s. 247–269.

Borsi, Mihály (2007). Transnistria - an unrecognised country within Moldova. *SEER: Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*, 10 (4), s. 45–50.

Cherviatsova, Alina (2022). Hybrid War and Hybrid Law. In Marples, David R. A kol., *The War in Ukraine’s Donbas* (Budapešť: Central European University Press), s. 29–42.

Chomsky, Noam. (2006). *Failed states : the abuse of power and the assault on democracy*. (New York: Metropolitan Books).

City Population (2021). *IDA-VIRU (Estonia)*. (https://www.citypopulation.de/en/estonia/ua/0045__ida_viru/, 31. 3. 2023).

Conflict Armament Research (2021). *Weapons of the war in Ukraine* (London: Conflict Armament Research Ltd.).

Crane, Keith – Larrabee, Stephen F. (2007). *Encouraging Trade and Foreign Direct Investment in Ukraine* (RAND Corporation).

Dergachev, Vladimir – Holmogorova, Vira – Dzyadko, Timofey (2017). Rassledovaniye RBK: Kak v Rossii priznavali pasporta DNR i LNR. *RBK*. 2. 2. 2017 (<https://www.rbc.ru/politics/02/02/2017/587cf9159a7947e5f86ee045>, 22. 6. 2023).

Diuk, Nadia (2014). EUROMAIDAN: Ukraine’s Self-Organizing Revolution. *World Affairs* 176 (6), s. 9–16.

Donetsk News Agency (2022). DPR Central Bank to close accounts which have been inactive for two years (<https://dan-news.ru/en/society/dpr-central-bank-to-close-accounts-which-have-been-inactive-for-two-years/>, 23. 3. 2023).

Donetskoy Narodnoy Respubliki ofitsial'nyy sayt (2023). SIMVOLIKA I GIMN DONETSKOY NARODNOY RESPUBLIKI. (<https://xn--80ahqgjaddr.xn--p1ai/simvolika-i-gimn-donetskoj-narodnoj-respubliki/>, 31. 3. 2023).

D'Anieri, Andrew (2022). The new Ukraine needs a new census. *Atlantic council*. 2. 2. 2022 (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/the-new-ukraine-needs-a-new-census/>, 30. 3. 2023).

D'Anieri, Paul – Kuzio, Taras (2019). Ukraine after five years of conflict, *Eurasian Geography and Economics* 60 (1), s. 1–5.

European union external action (2018). *By International Law, Crimea is Ukraine* (https://www.eeas.europa.eu/node/41530_en, 30. 3. 2023).

Filippov, Aleksey (2015). UKRAINE-RUSSIA-CRISIS-HISTORY-COMMUNISM *AFP* 16. 10. 2015 (https://www.afpforum.com/AFPForum/Search/Results.aspx?pn=1&smd=1&mui=3&q=13995732280686397020_0&cck=a1aff2#, 30. 3. 2023).

Flynn, Kate M. (1996). Political Mobilization in Eastern Ukraine: The Referendum of 1994 in the Donetsk Oblast. *The European Legacy* 1 (1), s. 342–349.

Fox, Amos C. (2022) The donbas in flames: an operational level analysis of Russia's 2014-2015 donbas campaign. *Small Wars & Insurgencies*. 18. 8. 2022 (<https://doi.org/10.1080/09592318.2022.2111496>, 3. 4. 2023) s. 1–33.

Gentile, Michael (2015). West oriented in the East-oriented Donbas: a political stratigraphy of geopolitical identity in Luhansk, Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 31 (3), s. 201–223.

Giuliano, Elise (2018). Who supported separatism in Donbas? Ethnicity and popular opinion at the start of the Ukraine crisis. *Post-Soviet Affairs* 34 (2+3), s. 158–178.

Glava Luganskoy Narodnoy Respubliki (2023a). Gosudarstvennyy flag (<https://xn--80aafc4bdoy.xn--plai/symbolics/flag>, 31. 3. 2023).

Glava Luganskoy Narodnoy Respubliki (2023b). Gosudarstvennyy gerb (<https://xn--80aafc4bdoy.xn--plai/symbolics/gerb>, 31. 3. 2023).

Grgić, Gorana – Kolar, Đuro – Bašić, Maja (2022). Infrastructure diplomacy and strategic signalling within the Three Seas Initiative. *Southeast European and Black Sea Studies*. 18. 8. 2022 (<https://doi.org/10.1080/14683857.2022.2111803>, 3. 4. 2023). s. 1–21.

Grotenhuis, René (2016). *Nation-Building as Necessary Effort in Fragile States* (Amsterdam: University Press).

Grytsenko, Anatoliy S. (1998) *Ukrainian Army: A Starting Point for the Next Wave of Reforms* (Köln: Bundesinstitut für ostwissenschaftliche und internationale Studien)

Hippler, Jochen (2005). *Nation-building: a key concept for peaceful conflict transformation?* (London: Pluto).

Hoban, Iullia (2022). Militarization of childhood(s) in Donbas: ‘Growing together with the Republic.’ *Cooperation and Conflict*, 57 (1), s. 108–129.

Hoch, Tomáš – Souleimanov, Emil eds. (2012). *Role Ruska v konfliktech a oficiálních mírových procesech v Abcházii a Jižní Osetii v letech 1991-2008* (Praha: Auditorium).

Jackson, Robert H. (1987). Quasi-States, Dual Regimes, and Neoclassical Theory: International Jurisprudence and the Third World. *International Organization*, 41 (4), s. 519–549.

Jackson, Robert H. (1993). *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World* (Cambridge: Cambridge University Press).

Kolstø, Pål (2006). The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of Peace Research*. 43 (6), s. 723–740.

Kyyivs'kyy Mizhnarodnyy Instytut Sotsiologiyi (2013). YAKYM SHLYAKHOM ITY UKRAYINI — DO YAKOHO SOYUZU PRYYEDNUVATYS'? (PREFERENSIYI NASELENNYA ZA DVA TYZHNI DO VIL'NYUS'KOHO SAMITU) (<https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=204&page=1&y=2013&m=11>, 12. 3. 2023)

Macrotrends (2023). Croatia Population 1950-2023 (<https://www.macrotrends.net/countries/HRV/croatia/population>, 31. 3. 2023).

Marples, David R. (2022). *The War in Ukraine's Donbas* (Budapešť: Central European University Press).

Matsuzato, Kimitaka (2022). The First Four Years of the Donetsk People's Republic. In Marples, David R. A kol., *The War in Ukraine's Donbas* (Budapešť: Central European University Press), s. 43–66.

Matveeva, Anna (2016). No Moscow stooges: identity polarization and guerrilla movements in Donbass, *Southeast European and Black Sea Studies*, 16 (1), s. 25–50.

Mirovalev, Mansur (2022) Donetsk and Luhansk: What you should know about the ‘republics’. *Aljazeera*. 22. 2. 2022 (<https://www.aljazeera.com/news/2022/2/22/what-are-donetsk-and-luhansk-ukraines-separatist-statelets>, 20.3.2023).

Morton, Adam D. (2005). The ‘failed state’ of international relations, *New Political Economy*, 10 (3), s. 371–379

NATO (2023) *Relations with Ukraine* (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm, 24. 3. 2023).

Obraztsovyi muzey "Pamyat' pokoleniy" (2017). EKSPozITSII (<https://muzei78.wixsite.com/mysite>, 31. 3. 2023).

Ogarkova, Tetyana (2018). The Truth Behind Ukraine’s Language Policy. *Atlantic council*. 12. 3. 2018 (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/the-truth-behind-ukraine-s-language-policy/>, 10. 4. 2023).

Oružane snage Republike Hrvatske (2020). *Ljudski resursi* (https://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/O%20NAMA/OP%C4%86ENITO/20200511_Ljudski_resursi_v2/Ljudski_resursi_HR.htm, 20. 3. 2023).

Parliamentary Assembly (2014). *Citing Crimea, PACE suspends voting rights of Russian delegation and excludes it from leading bodies* (<https://pace.coe.int/en/news/4982>, 24. 3. 2023).

Piknerová, Linda (2009). Deviantní podoby státnosti – příklad kvazi států. *Akta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni*. 1 (3), s. 259–275.

Polityuk, Pavel – Zverev, Anton (2017). Why Ukrainian forces gave up Crimea without a fight - and NATO is alert. *Reuters*. 24. 7. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-crimea-annexation-idUSKBN1A90G0>, 30. 3. 2023).

Pop-Eleches, Grigore – Robertson, Graeme B. (2018). Identity and political preferences in Ukraine – before and after the Euromaidan. *Post-Soviet Affairs* 34 (2+3), s. 107–118.

Prezident Rossii (2014). Vladimir Putin otvetil na voprosy zhurnalistov o situatsii na Ukraine (<http://kremlin.ru/events/president/news/20366>, 8. 4. 2023).

Puglisi, Rosaria (2018). A People's Army: Civil Society as a Security Actor in Post-Maidan Ukraine. *Presses Universitaires de France*. 0 (2), s. 205–234.

Reuters (2014) *Results show 96.2 percent support for self-rule in east Ukraine region: RIA* (<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-referendum-idUSBREA4B06Q20140512>, 10. 3. 2023).

Ritter, Daniel P. (2017). A Spirit of Maidan?: Contentious Escalation in Ukraine. In: della Porta, Donatella a kol., *In Global Diffusion of Protest: Riding the Protest Wave in the Neoliberal Crisis* (Amsterdam: University Press), s. 191–214.

Rogstad, Adrian (2018) The Next Crimea? *Problems of Post-Communism*, 65 (1), s. 49–64.

Sanina, Anna (2017) *Patriotic Education in Contemporary Russia*. (New York: Columbia University Press).

Smith, Anthony (1986). State-Making and Nation-Building. In: John Hall a kol., *States in History*. (Oxford: Basil Blackwell), s. 228–263.

State Statistics Committee of Ukraine (2001). *About the number and composition population of UKRAINE by data All-Ukrainian population census'2001 data*. (<http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/results/general/nationality/>, 30. 3. 2023).

Statista (2022). *Total population of Ukraine as of February 1. 2022, by region* (<https://www.statista.com/statistics/1295222/ukraine-population-by-region/>, 14. 3. 2023).

Statistics Estonia (2021). *POPULATION BY ETHNIC NATIONALITY, SEX, AGE GROUP AND PLACE OF RESIDENCE (ADMINISTRATIVE UNIT), 31 DECEMBER 2021 by Year, Age group, Place of residence, Sex and Ethnic nationality* (https://andmed.stat.ee/en/stat/rahvaloendus__rel2021__rahvastiku-demograafilised-ja-etno-kultuurilised-naitajad__rahvus-emakeel/RL21429/table/tableViewLayout2, 31. 3. 2023).

Stepaniuk, Nataliia (2022). Limited Statehood, Collective Action, and Reconfiguration of Citizenship in Wartime. In Marples, David R. A kol., *The War in Ukraine's Donbas* (Budapešť: Central European University Press), s. 83–108.

Stewart, Patrick (2007). “Failed” States and Global Security: Empirical Questions and Policy Dilemmas. *International Studies Review*, 9 (4), s 644–662.

Sutela, Pekka (2012). *The Underachiever Ukraine's Economy Since 1991*. (Washington: The Carnegie endowment for international peace).

TASS (2022). *Putin voices concerns over discrimination of Russian-speaking population in Ukraine* (<https://tass.com/politics/1399417>, 30. 3. 2023).

The World Bank (2013). *Ukraine Economic Update - April 2013* (<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2013/04/02/ukraine-economic-update>, 23. 3. 2023).

UN (2014). *General Assembly Adopts Resolution Calling upon States Not to Recognize Changes in Status of Crimea Region* (<https://press.un.org/en/2014/ga11493.doc.htm>, 24. 3. 2023).

UN OHCHR (2015). *11th report on the human rights situation in Ukraine*, (Geneva: United Nations Office of High Commissioner on Human Rights).

United Nation Peacemakers (2015). *Minsk 2 agreement* (<https://peacemaker.un.org/ukraine-minsk-implementation15>, 24.3. 2023).

Walker, Kieth (2015). Kyiv's suspension of gas flow to eastern Ukraine 'smells of genocide' says. *Euronews* 25. 2. 2015 (<https://www.euronews.com/2015/02/25/kyiv-s-suspension-of-gas-flow-to-eastern-ukraine-smells-of-genocide-says-putin>, 22.3.2023).

Weber, Max (1978). *Economy and Society* (University of California Press).

Weaver, Courtney (2014). Ukraine's rebel republics. *Financial Times*. 5. 12. 2014 (<https://www.ft.com/content/9f27da90-7b3f-11e4-87d4-00144feabdc0>, 30. 3. 2023).

World population review (2023). *Countries that Recognize Taiwan 2023* (<https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-that-recognize-taiwan>, 14. 3. 2023).

Worldometers (2023). Ukraine Population (https://www.worldometers.info/world-population/ukraine-population/, 14. 3 2023).

Zagorodnyuk, Andriy – Frolova, Alina – Midtunn, Hans P. – Pavliuchyuk, Oleksii (2021). Is Ukraine's reformed military ready to repel a new Russian invasion? *Atlantic council*, 23. 12. 2021 (https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/is-ukraines-reformed-military-ready-to-repel-a-new-russian-invasion/, 15. 4. 2023).

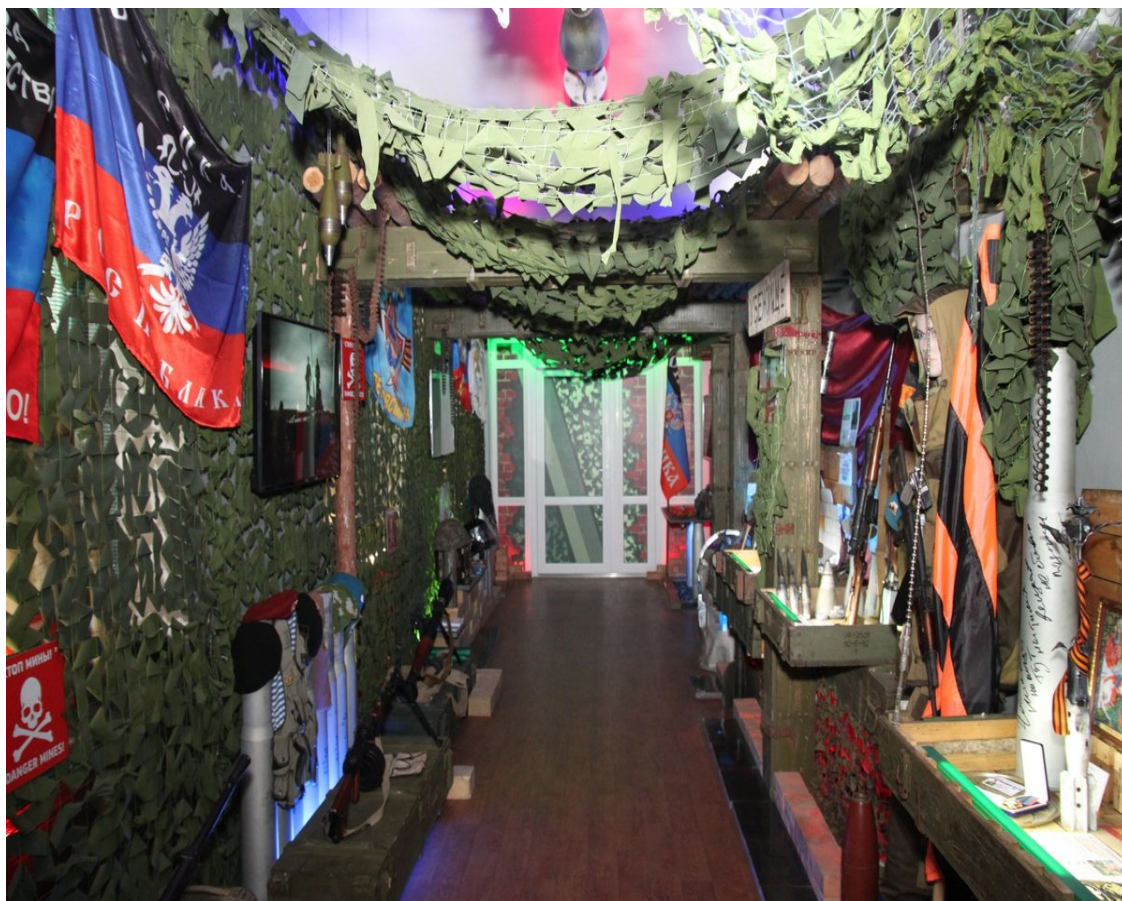
Zhirnov, Alexander (2019). Kak provesti otpusk v Donbasse: shkol'nyy muzey v Donetske. *Ridus*. 9. 12. 2019 (https://www.ridus.ru/kak-provesti-otpusk-v-donbasse--shkolnyj-muzej-v-donecke-314730.html, 30. 3. 2023).

Resumé

The main goal of my work was to answer a question if Luhansk and Donetsk People's Republic are quasi-states. To reach this goal I have used the conceptual framework of Pål Kolstø who defined quasi states based on three rules. Thanks to these rules and other things that are common among all quasi states, that Kolstø described in his work, such as circumstances that sustain quasi-states functional, I decided that both unrecognised donbass republics are quasi states. Another conclusion that I've reached is that most of the population of Donbas region did not support separational tendencies and that separatists were a minority in these regions.

Přílohy

Obrázek 1: Vstup do školního muzea na území Doněcké lidové republiky (Zhirnov, 2019).

Obrázek 2: Expozice jednoho z muzeí v Doněcké lidové republice (Obraztsovyi muzey "Pamyat' pokoleniy", 2017).

Obrázek 3: Portrét Josifa Stalina na plakátu v centru města Doněck. (Filippov, 2015).

Obrázek 4: Vlajka Doněcké lidové republiky. (Donetskoy Narodnoy Respubliki ofitsial'nyy sayt, 2023).

Obrázek 5: Státní znak Doněcké lidové republiky (Donetskoy Narodnoy Respubliki ofitsial'nyy sayt, 2023).

Obrázek 6: Text hymny Doněcké lidové republiky v originále a s českým překladem. (Vlastní zpracování)

Великий Донбасс – честь и гордость народа,
Богатые недра, леса и поля...
Наш край трудовой – наша жизнь и свобода,
Навеки хранимая Богом земля!

Славься, Республика наша народная!
Славься, любимый шахтерский Донбасс!
Славься, держава, духом свободная,
Дружбой народов связавшая нас!

Врагу не сломить нашу крепкую волю:
Мы духом и сердцем вовеки сильны!
Единству и братству славянских народов
Мы будем всегда беззаветно верны!

Славься, Республика наша народная!
Славься, любимый шахтерский Донбасс!
Славься, держава, духом свободная,
Дружбой народов связавшая нас!

Донецкая Русь сквозь года величаво
Победное знамя свое пронесет,
Святая народная наша держава
С надеждой и верой для мира цветет!

Славься, Республика наша народная!
Славься, любимый шахтерский Донбасс!
Славься, держава, духом свободная,
Дружбой народов связавшая нас!

Velký Donbas je ctí a pýchou národa,
Bohaté podloží, lesy a pole...
Naše země práce - náš život a svoboda,
Bohem navždy opatrovaná země!

Sláva naší lidové republice!
Buď zdrav, milovaný hornický Donbase!
Buď zdrav, státě, svobodný duchem,
Přátelstvím národů, jež nás spojuje!

Naši pevnou vůli nepřítel nezlomí:
Jsme silní duchem i srdcem navždy!
Za jednotu a bratrství slovanských národů
Budeme mu vždy věrni!

Sláva naší lidové republice!
Buď zdrav, milovaný uhelný Donbase!
Buď zdrav, státě, svobodný duchem!
Přátelstvím lidu, jež nás spojuje!

Doněcké Rusko v průběhu let majestátně
Svůj vítězný prapor ponese,
Síla našeho svatého lidu
S nadějí a vírou rozkvétá pro mír!

Buď zdráva, naše lidová republiko!
Buď zdrav, milovaný hornický Donbase!
Sláva státu, svobodnému v duchu,
Přátelstvím národů, jež nás spojuje!

Obrázek 7: Vlajka Luhanské lidové republiky (Glava Luganskoy Narodnoy Respubliki, 2023a).

Obrázek 8: Státní znak Luhanské lidové republiky (Glava Luganskoy Narodnoy Respubliki, 2023b).

Obrázek 9: Text hymny Luhanské lidové republiky s českým překladem (Vlastní zpracování).

Над тобою победы знамена
Развеваются тысячи лет,
Наша Родина непобежденных,
Кто оставил в истории след!
Пусть гремят еще грозы над краем,
Мы стояли на том и стоим:
Славу предков своих оправдаем –
Дело правое! Мы – победим!

Луганская Народная
Республика свободная!
Свет солнца восходящего
И сотни нелегких дорог.
Луганская Народная
Республика свободная!
С нами сила земли,
С нами воля людей,
С нами Бог!

Мы трудом своим землю прославим,
Мы потомков достойных возрастим.
Наша Родина, наша Держава,
Твое имя в сердцах сохраним.
И освятится сила народа
В наш единый и крепкий союз.
Будет братство в нем, честь и свобода,
И Соборная, славная Русь!

Луганская Народная
Республика свободная!
Свет солнца восходящего
И сотни нелегких дорог.
Луганская Народная
Республика свободная!
С нами сила земли,
С нами воля людей,
С нами Бог!

Prapory vítězství nad vámi
vlají už tisíce let,
Naše vlast neporažených,
kteří se zapsali do dějin!
Ať nad zemí stále hřmí,
My jsme stáli a stojíme si za svým:
A my ospravedlníme slávu našich předků.
Ta věc je správná! My zvítězíme!

Luhanský lid
Svobodná republika!
Světlo vycházejícího slunce
A stovky tvrdých cest.
Luhanská lidová republika
Republika svobodná!
Síla země je s námi,
S námi je vůle lidu,
Bůh je s námi!

Svou prací oslavíme zemi,
Vychováme důstojné potomky.
Naše vlast, naše země,
Tvé jméno v našich srdcích.
A posvěť sílu lidu.
V našem jednotném a silném svazku.
Tam bude bratrství, čest a svoboda,
A slavné a sjednocené Rusko!

Luhanský lid
Svobodná republika!
Světlo vycházejícího slunce
A stovky tvrdých cest.
Luhanská lidová republika
Republika svobodná!
Síla země je s námi,
S námi je vůle lidu,
Bůh je s námi!